

فقهی کا مہم

نیم‌نگاهی به خدمات علمی، فرهنگی و اجتماعی
آیت‌الله محمد یزدی رحمۃ اللہ علیہ

▪ هفته‌نامه افق حوزه
▪ دوشنبه ۱۷ آذر ۱۴۰۴
▪ ۱۷ جمادی الثانی ۱۴۴۷
▪ ۸ دسامبر ۲۰۲۵

همایش ملی

پیشتازان نهضت اسلامی

تجلیل از مقام علمی و مبارزاتی آیت‌الله محمد یزدی رحمۃ اللہ علیہ

همایش ملی «پیشتازان نهضت اسلامی» که در این دوره به بررسی ابعاد مختلف زندگی و اندیشه‌های مرحوم آیت‌الله یزدی رحمۃ اللہ علیہ اختصاص دارد صبح پنجشنبه ۲۰ آذر ماه ۱۴۰۴ در مدرسه محمدیه در شهر قم برگزار می‌گردد.

آیت‌الله محمد یزدی رحمۃ اللہ علیہ پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، از مبارزان و فعالان سیاسی پرتلاش و برجسته‌ای بود که با الهام از خط‌مشی امام خمینی رضی اللہ عنہ به مبارزه‌ای پیگیر علیه رژیم پهلوی پرداخت. ایشان با برگزاری جلسات و سخنرانی‌های روشنگرانه در شهرهای گوناگون، نقش بسزایی در آگاهی‌بخشی و بیداری مردم ایفا کرد و به همین سبب، بارها توسط ساواک دستگیر، زندانی و به شهرهایی نظیر کنگان، بندرلنگه، بوشهر و رودبار تبعید شد.

این عالم ربانی و فقیه بصیر بعد از انقلاب اسلامی نیز مسئولیت‌های فراوانی را در عرصه‌های مختلف به عهده داشته که برخی از آنها عبارت‌اند از: ریاست دفتر امام خمینی رضی اللہ عنہ، نمایندگی مجلس خبرگان قانون اساسی، ریاست مجلس خبرگان رهبری، عضویت در شورای نگهبان، ریاست قوه قضائیه پس از رحلت امام خمینی در دو دوره پنج ساله، نمایندگی مجلس خبرگان رهبری، نماینده مردم قم و تهران در مجلس شورای اسلامی، عضویت در شورای بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸شمسی، امام جمعه موقت تهران، ریاست جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، عضو جامعه روحانیت مبارز تهران، عضو دوره چهارم و پنجم شورای عالی حوزه‌های علمیه، ریاست دادگاه انقلاب اسلامی قم و کرمانشاه، عضو هیأت امنای حوزه علمیه شهید شاه‌آبادی و عضو هیئت امنای دانشگاه فاطمیه قم و...از جمله فعالیت‌های ایشان در طول حیات پربرکتشان بود.

آیت‌الله مرتضی مقتدایی

آیت‌الله یزدی؛ روحانی انقلابی و بازوی توانای امام و رهبری

آیت‌الله یزدی رحمۃ اللہ علیہ، شاگرد ممتاز آیات عظام بروجردی و امام خمینی رضی اللہ عنہ، عالم و فقیه با تألیفات متعدد، استوانه علمی- اجتماعی حوزه پیش از انقلاب، حامل پیام امام، مبلغ مرجعیت و نهضت، میزبان امام در قم پس از انقلاب، بازوی توانای امام و رهبری، ریاست ۱۰ ساله بر قوه قضائیه با تحول عظیم، ملاقات مردمی، پاک‌سازی قضات، شخصیت مؤثر در جامعه مدرسین، اداره‌کننده جلسات از زمان آیت‌الله مشکینی رحمۃ اللہ علیہ، گسترش دیدارها و شناخت جهانی، یار ولایت، انقلابی قاطع، جامع‌الاطراف، با ایمان قوی و اخلاص الهی....

آیت‌الله مقتدایی عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در این گفت‌وگو، به ابعاد مختلف شخصیتی، علمی، اخلاقی و مبارزاتی این فقیه بصیرپرداخته است که متن آن به این شرح است:

▪ **مزا‌حمت ما از این باب بود که حضرت‌عالی با توجه به اینکه سابقه آشنایی طولانی که با آیت‌الله یزدی رحمۃ اللہ علیہ داشتید، در مورد ابعاد شخصیتی و علمی ایشان توضیحاتی بفرمایید.**

• ما را به یاد رفیق چندین‌ساله و دوست واقعی، حضرت آیت‌الله یزدی رحمۃ اللہ علیہ انداختید. خداوند ایشان را رحمت کند! آیت‌الله یزدی در درس خارج علمای بزرگی همچون آیت‌الله بروجردی رحمۃ اللہ علیہ، همچنین از شاگردان ممتاز درس خارج امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ بودند. ایشان تألیفات زیادی در علوم دینی و فقهی به تألیف درآمده است.

آیت‌الله یزدی یکی از استوانه‌های علمی و از

استوانه‌های اجتماعی در حوزه بودند و سوابق

ممتدی در انقلاب داشتند. ارتباطشان با حضرت

امام، جایگاهی که حضرت امام برای ایشان قائل

بودند و جهات دیگر، در قسمت‌های مهمی که

مسئولیت داشتند، بالاخره یک عالم فرهیخته و یک

انسان اجتماعی و خالص و مخلص در کارها برای

خدا بود.

▪ **در خصوص نقش ایشان در جامعه مدرسین با توجه به اینکه مدتی هم ریاست جامعه مدرسین را به عهده داشتند، اگر مطلبی دارید بفرمایید.**

• ایشان هر جا بودند، وجودشان، وجود بابرکت بود. در جامعه مدرسین از موقعی که آیت‌الله مشکینی رحمۃ اللہ علیہ ریاست جامعه مدرسین را داشتند، از همان موقع رئیس آیت‌الله مشکینی بود؛ اما اداره‌کننده آیت‌الله یزدی بودند. ایشان جلسات جامعه را اداره می‌کردند. اگر قرار بود مثلاً با گروه‌هایی دیداری داشته باشند یا بخواهند بیایند از نزدیک جامعه را ببینند و بررسی کنند، مطالعه کنند،

ایفای نقش نمود.

با پیروزی انقلاب اسلامی و ورود امام به قم، در منزل آیت‌الله یزدی سکونت داشتند و هماهنگی ملاقات‌ها در دورانی را که امام در قم حضور داشتند، انجام می‌داد و مسئولیت دفتر امام در قم نیز برعهده ایشان بود.

از دیگر مسئولیت‌های آیت‌الله یزدی بعد از انقلاب، عضویت در شورای نگهبان بود و در دهه ۶۰ به‌عنوان امام جمعه شهر تهران بودند و در چندین دوره، نماینده مجلس خبرگان رهبری بودند.

آیت‌الله یزدی در دوران رهبری آیت‌الله خامنه‌ای، همواره به‌عنوان یار و یاور مقام معظم رهبری نقش آفرینی کردند و از سال ۶۸ از سوی مقام معظم رهبری، به‌مدت ۱۰ سال ریاست قوه قضائیه را بر عهده گرفت. ایشان از اولین افرادی بود که مرجعیت آیت‌الله خامنه‌ای را مطرح کرد و فقا‌هت و اجتهاد ایشان را مورد تأیید قرار داد.

آیت‌الله یزدی در دفاع از نظام و انقلاب و رهبری، یک روحانی به‌تمام‌معنا انقلابی و در مواجهه با کسانی که با انقلاب در تعارض بودند، هیچ تعارفی نداشت و در مقابل‌شان می‌ایستاد. آیت‌الله یزدی زمان ریاست در قوه قضائیه جداً تحول عظیمی در دستگاه قضائی ایجاد کردند.

▪ **حضرت‌عالی عضو عالی قضایی بودید. بعد از بازنگری قانون اساسی که تبدیل به قوه شد و آیت‌الله یزدی ریاست قوه قضائیه را با حکم رهبری به عهده گرفت، حضرت‌عالی به‌عنوان دادستان کل کشور با ایشان همکاری داشتید و بعد از آن، آیت‌الله یزدی دبیر شورای‌عالی حوزه بود و شما به‌عنوان مدیر حوزه انتخاب شدید و مشغول بودید، حضرت‌عالی با این سابقه طولانی که با مرحوم آیت‌الله یزدی دارید، اگر بخواهید ایشان را به‌عنوان یک شخصیت معرفی کنید، چگونه معرفی می‌فرمایید؟**

• همان‌طور که گفتید من عضو شورای عالی قضایی بودم. وقتی امام مسئولیت قوه قضائیه را به عهده ایشان گذاشتند، من آن موقع حقیقتش بعد از یک مدتی که در دستگاه قضایی بودم، تصمیم داشتم از دستگاه قضایی بیایم بیرون. آیت‌الله یزدی آمد منزل ما و گفت: با سوابق و رفاقتی که از قدیم با هم داشتیم و الان من ریاست قوه قضائیه را به عهده دارم و شما اگر مرا تنها بگذارید، من نمی‌توانم ادامه بدهم. با سابقه‌ای که شما در

دستگاه قضایی دارید، می‌توانید خیلی کمک‌کار من باشید. ایشان به من اصرار کردند که حالا در قوه قضائیه در یک قسمت دیگر مشغول باشید و از قوه قضائیه بیرون نروید. من گفتم: چه مسئولیتی؟ ایشان پیشنهاد کرد، ریاست دیوان عالی کشور و ما هم پذیرفتم، به‌عنوان رئیس دیوان عالی کشور در قوه قضائیه بمانیم و کمکی باشم برای آیت‌الله یزدی. بعد هم دادستانی کل را پذیرفتم و همراه ایشان و کمک‌کار ایشان بودیم و انصافاً ایشان در زمان ریاست‌شان در قوه قضائیه، تقریباً یک تحول چشمگیری در قوه قضائیه ایجاد کردند. یکی از روش‌های ایشان این بود که ملاقات مردمی داشت. ظاهراً هر هفته یک روز ملاقات عمومی با مردم داشت، مردم می‌آمدند مشکلاتشان را، مشکلات دستگاه قضائی و مشکلات قضات را برای ایشان از نزدیک و حضوری مطرح می‌کردند و ایشان به اطلاعاتی که از مردم می‌گرفت، خیلی اهمیت می‌داد و اینها موجب این می‌شد که بتواند، اشکالات برطرف کند و دستگاه قضائی را به یک دستگاه قوی و مورد استقبال مردم، مورد حمایت حضرت امام رحمۃ اللہ علیہ دربیاورند. آنچه من یادم می‌آید، از زمانی که ایشان ریاست قوه قضائیه را داشت، همین بود که در دیدارهایی که با مردم داشت، مردم آزادانه اعتراضات خود را می‌گفتند و مشکلات را مطرح می‌کردند. ایشان ترتیب اثر می‌داد و اشکالات را برطرف می‌کرد. خیلی اثر قضات آن موقع به دست ایشان پاک‌سازی شدند؛ مثلاً مردم شکایت می‌کردند، فلان قاضی، فلان حکم را این‌طور داده، آیت‌الله یزدی هم برخورد می‌کرد. علی‌ای‌حال ایشان در زمان ریاست در قوه قضائیه، جداً تحول عظیمی در دستگاه قضائی ایجاد کردند و تقریباً اشکالات دستگاه قضائی را برطرف کردند. قضات حواس‌شان را جمع کردند و متوجه شدند که کارها و قضاوت‌های‌شان زیر نظر رئیس قوه قضائیه است و اگر اشکالی باشد، برخورد می‌شود. خیلی مؤثر بود.

▪ **در یک جمله آیت‌الله یزدی را معرفی بفرمایید.**

• آیت‌الله یزدی رحمۃ اللہ علیہ یک فرد جامعی بود؛ من این‌طور می‌توانم عرض کنم، از نظر علمی در سطح بالا بود و همچنین ایشان فقیهی وارسته و شخصیتی جامع و اثرگذار در قبل و پس از انقلاب بود که آن، نشانه ایمان قوی و الهی و پاینده به مبانی اسلام و انقلاب و رهبری بود.